

Jestřebí

Kraj: Liberecký

Správní obvod: Česká Lípa

Nadmořská výška: 259 m n. m.

Počet obyvatel: 812

Adresa URL: www.jestrebi.eu

Okres: Česká Lípa

GPS souřadnice: 50.608593N, 14.584547E

První pís. zmínka: 1352 (671 let)

PSČ: 471 61

Památky a zajímavosti Jestřebí

Pozornost návštěvníků si v obci Jestřebí zasluhují tři památky: Kostel sv. Ondřeje, zvonice a zřícenina hradu Jestřebí. V samotné obci najdete také několik dřevěných domů jako doklad lidové architektury.

První zmínka o farním kostele v obci Krušině, která předcházela Jestřebí, je z r.1352. V Jestřebí vznikl kostel až v 15.století a stál na skalní terase na úpatí hradu, kde je dnes hřbitov. Mohutný požár, který r.1768 zničil velkou část obce, neopravitelně poškodil i kostel. z důvodu probíhajících prusko - rakouských válek nebylo možno pomýšlet na stavbu nového kostela. Až r.1778 přijel do kraje na inspekční návštěvu císař Josef II. a ten, na prosbu obyvatel, vyzval zdejší vrchnost, hraběte Michala Kounice, k postavení tohoto kostela. Stavělo se podle plánů nám neznámého architekta v l.1780 - 1781 a to ve stylu dozrívajícího rokoka a nastupujícího klasicismu. Slavnostní vysvěcení provedl hornopolický arciděkan Hocke na den sv. Ondřeje 30.11.1781. Prvním farářem zde byl ustanoven r. 1782 P.Florian Knobloch.Dodatečně v l. 1788 - 1790 byla dokončena vnitřní výzdoba jezuitským malířem Josefem Kramolínem /1730 - 1802/, který tehdy také pracoval na nedalekém kostele v Holanech. Je autorem maleb na stěnách presbytáře a lodi, iluzivní architektury hlavního oltáře, oltářního obrazu svatého Ondřeje a cyklu 14 zastavení Křížové cesty.Nejstarším předmětem uvnitř kostela je cínová mísa křtitelnice, kterou nechal zhotovit r.1670 farář Lumpe pro dnes již neexistující kostel pod Hradem. Dvoumanuálové varhany na kruchtě sestrojil mistr Johann Rusch z Litoměřic r.1782. Nástroj byl mnohokrát přestavován a opravován, naposledy r.1996.Dnešní podoba kostele je dána rozsáhlou opravou, která započala r.1982 a byla dokončena r.1991 a zahrnovala fasádu, střechu, sanktusníkovou věžičku, výmalbu interiérů, opravu mobiliáře atd. Ve věžičce jsou uloženy tubusy s listinami, popisujícími opravy kostela již od r.1885. Proti kostelu stojí klasicistní budova fary čp. 90, dokončená r.1790. Nad jejím vchodem je vidět erb se stříbrným leknínovým listem v červeném poli, patřící Kounicům, vykonávajícím přes 250 let patronátní práva v jestřebské farnosti.

Zvonice je pozůstatkem někdejšího kostela, stojícího na skalní terase při úpatí hradu. Asi r. 1523, kdy zde žila většina obyvatel luteránského vyznání, byla přistavěna tato zvonice se čtvercovou a křížově zaklenutou kaplí v přízemí. V prvním patře byla mohutná klenutá okna v až 115 cm silných zdech. Věž se několikrát stala obětí požárů a musela být následně opravována. R.1768 velký požár zničil nejen městečko, ale i kostel, a jeho trosky se pak ve 40. letech 19.stol. odstraňovaly, aby uvolnily místo dnešnímu hřbitovu. Zvonice byla ohněm také silně poškozena, ale podařilo se jí opravit tak, že do výše prvního patra byla ubourána a do dnešní výše dostavěna trámovou konstrukcí s cihlovou vyzdívkou, tedy hrázděným zdívkem, patrným uvnitř druhého a třetího patra stavby. Barokní cibulová střecha byla

nahrazena jednodušším typem, na němž se vystřídalo během staletí několik druhů krytin od šindelů po dnešní měděný plech. Původní zdivo je tvořeno velkými a malými pískovcovými kameny s maltou. Některé kameny načervenalé barvy, které jsou pozůstatkem požáru, byly použity k zazdění oněch mohutných oken. Nad nimi je zeď srovnána do koruny, nesoucí jak ono uvedené hrázděné zdivo, tak mohutnou zvonovou stolicí z trámů 30 x 30 cm. Zde je dnes zavěšen pouze jediný zvon velmi příjemného ladění, který nechal r.1782 odlít hrabě Jakub Černín z Chudenic pro neznámý kostel. Není známo, kdy a jak se tento zvon dostal do Jestřebí. Vedle zvonu je zavěšen cimbál dnes již nefungujícího hodinového stroje, samotný stroj se dvěma ciferníky a dvěma kamennými natahovacími závažími je umístěn o patro výše. Na podzim 1998 byla věž opatřena moderními hodinami, řízenými signálem z družice a ve stejné době bylo pořízeno i vnější bodové osvětlení hodin. Dnešní vzhled věže je výsledkem celkové opravy fasád a střechy, kterou prováděla obec na podzim r.1996, za významné finanční spolupráce Okresního úřadu v Č. Lípě. Jedna z dominant obce tak opět plní funkci, která jí byla před staletími dána.

Vznik hradu v Jestřebí je úzce spojen s rodem Ronovců erbu ostrve. První písemná zmínka je spojena se jménem Hynconis de JESTREBY, svědka na listině z r.1295. Byl jím Jindřich, praotec Berků z Dubé /+1309/ a syn Častolova ze Žitavy. Historikové umění se domnívají, že se nemohlo jednat o tento náš hrad, neboť ten se slohově hlásí až ke konci 14.stol., jako třeba skalní hrad ve Sloupu. Tehdy jsou jeho osudy prokazatelně totožné s městečkem Krušinou, které je považováno za předchůdce Jestřebí.

Berkové na hradě sídlili a zakládali odtud nové vesnice v okolí, jako např. r.1376 Provodín. Počátkem 15.stol. byl hrad nově opevněn, tak že r.1426 sem mohl Jan Roháč z Dubé uvěznit několik lužických žoldnéřů, zajatých při dobývání Lípy. Za Čeňka Berky měl být hrad rozbořen vojenskou výpravou lužického Šestiměstí, ale r.1445 jej za 400 kop gr. čes. koupil Jan za Smiřic a hrad zachránil. Za tohoto rodu mizí z pramenů jméno Krušina a ves pod hradem přebírá jeho jméno Jestřebí. R.1474 na hradě zemřela manželka Jindřicha ze Smiřic a ten brzy prodává celé panství Kryštofovi z Wartenberka na Rybnově u Holan. Jeho syn Zikmund je posledním šlechticem, který ještě r. 1505 obýval hrad. Potom je Jestřebí spojeno s Rybnovem a později s Novým Zámkem, hrad sloužil pouze hospodářským účelům a začal chátrat. R.1523 byl na místě jeho předhradí postaven kostel a hrad ztratil definitivně svou funkci. Místní obyvatelé začali z úpatí skalního suku těžit stavební kámen a tím se dále narušila stabilita a homogenita povětrnostními vlivy již poškozeného pískovce. R.1805 došlo k prvnímu puknutí skaliska a pak následovaly sesuvy skal v l.1811, 1825, 1852, 1868, 1922 a 1936, při nichž bylo poškozeno i několik domů pod hradem. To, co dnes můžeme z celého hradu spatřit, je pouhou 1/4 jeho původní rozlohy. Proto již romantický básník K.H.Mácha viděl hrad při pohledu z Bezdězu roku 1833 následovně: "...za rozpuklinou mraků stál zřícený hrad Jestřebí, co loď mořská, v pestrých barvách oblé důhy jako za barevným závojem."

